

OBSAH

Poděkování	9
1. ČÁST: ÚVODNÍ STUDIE	11
1 Úvod	13
1.1 Staroruská (protipohanská) kázání	16
1.2 Rukopisy a sborníky	21
Pajsijevský sborník	23
Sofijský sborník	25
Zlatý řetěz	29
Ponaučení Jana Zlatoústého, Trifonovský sborník, Čudovský opis a další	30
2 Dvojvěří ve staroruské kultuře	32
2.1 Dvojvěří jako odlišnost a pochyby	34
2.2 Dvojvěří v protilatinské polemice	36
2.3 Dvojvěří a pohanství	38
3 Mlčenlivá teonyma: jména pohanských božstev v kazatelské literatuře	42
3.1 Panteon knížete Vladimíra	43
3.2 Výklad teonym	52
Perun	53
Chors, resp. Chors-Dažbog: slunce, nebo měsíc?	55
Svarog a Svarožic: o otcích a synech	60
Simargl a Sim & Rgl.	65
Volos a Veles.	70
Mokoš a víly.	78
Stribog.	79
Trojan	81
4 „Lidová démonologie“ a folklorní božstva	84
4.1 „Nižší mytologie“	85
4.2 „Mytologická postava“: klasifikace a diskurz	88
4.3 Běsi, víly, upíři: svět slovanských démonů	90
4.4 „Slouží tvorstvu namísto Stvořitele“: dny, svátky a přírodní jevy jako <i>numina</i>	97

5	Rod a Rožanice	103
5.1	Druhý oltář pro Roda a Rožanice	104
5.2	„Bůh Rod“ a evoluční schéma vývoje slovanského pohanství	116
6	Biblické citace a antické motivy	123
6.1	Biblické obrazy	123
6.2	Antická mytologie	127
6.3	Artemis a Artemidos	133
7	Funerální praktiky a kult předků	136
7.1	Pohřební zvyklosti	136
7.2	Zádušní kult	139
8	Lidové slavnosti	147
8.1	<i>Igrište a igrati</i> : hry, slavnosti, zábavy	147
8.2	Nápoje, jídlo, hudba a jejich rituální role	149
	Pití alkoholu	149
	Hostina jako oběť	152
	Dábelská hudba a běsovské tance	154
8.3	Svatby	161
8.4	Výroční slavnosti	165
9	Magie a věštění	170
9.1	Lidová magie a léčení	174
9.2	Konkrétní praktiky: zaklínadla, návazy a bylinky	177
9.3	Divinace	183
10	Pohanství, křesťanství a synkretismus na středověké Rusi	193
10.1	Dějiny „dvojvěří“ v badatelské diskuzi	193
10.2	Synkretismus na středověké Rusi	202
10.3	Závěr	211
2. ČÁST: TEXTY A PŘEKLADY STARORUSKÝCH KÁZÁNÍ		215
01	<i>Christ</i> – Kázání jakéhosi milovníka Krista horlícího pro pravou víru	217
01+	<i>Christ</i> – synopse redakcí v rukopisech Pajs, Zlat a Sof	235
02	<i>Grig</i> – Kázání svatého Řehoře Bohoslovce sepsané s výkladem o tom, jak pronárodové dříve byli pohany a klaněli se modlám a oběti jim kladli, což i nyní mnozí činí	245
02+	<i>Grig</i> – synopse redakcí v rukopisech Pajs, Sof a Čud	269

03	<i>Pohan</i> – Kázání svatého otce našeho Jana Zlatoústého, arcibiskupa konstantinopolského, o tom, jak dříve pohané věřili v modly	277
04	<i>Isaj</i> – Kázání proroka Izajáše sepsané svatým Janem Zlatoústým o těch, kteří staví druhý oltář Rodu a Rožanicím	285
04+	<i>Isaj</i> – synopse dvou redakcí podle Sof, Pouč a PHБ Q.I.18	293
05	<i>Vasil</i> – Kázání velikého mudrce Vasilije moudře sepsané podle tichého vzoru o církevním uspořádání	297
06	<i>Post</i> – Kázání o postu k nevědoucím na pondělí druhého týdne.	303
07	<i>Kyryl</i> – Kázání svatého otce Kyryla, arcibiskupa kyperského, o zlých duchách	311
08	<i>Volch</i> – Kázání Jana Zlatoústého o těch, kteří se léčí z nemocí čarováním	321
08+	<i>Volch</i> – synopse redakcí v rukopisech Tp.-Cepr. № 11, № 202 a № 142	327
09	<i>Ned</i> – Kázání o tvorstvu a o dni nazývaném neděle	331
10	<i>Nifont</i> – Kázání svatého Nifonta o rusáliích	345
10+	<i>Nifont</i> – synopse redakcí v rukopisech Tp.-Cepr. № 204 a Sof	353
	Použité zkratky	357
	Slovníček pojmů	361
	Hlásková platnost cyrilských liter	363
	Bibliografie	365
A	Primární literatura	365
	A.1 Rukopisy a přeložená kázání v nich obsažená	365
	A.2 Kázání a jejich redakce v různých rukopisech.	367
	A.3 Edice primárních pramenů	369
	A.4 Rukopisy a edice <i>PVL</i>	372
B	Sekundární literatura	372
	B.1 Latinka	372
	B.2 Cyrilice.	382
	B.3 Slovníky a encyklopedie.	388
	Seznam vyobrazení	390
	Summary	393
	Rejstříky	398
	Jmenný rejstřík	398
	Místní rejstřík	401
	Věcný rejstřík	402